

3.8.2022

VIITE: LAUSUNTOPYYNTÖ 22.6.2022**STM060:00/2022 Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lääkehuollon kustannustehokkuuden parantamista koskevaksi lainsäädännöksi ja siihen liittyviksi asetusmuutosehdotuksiksi**

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa säännöskokonaisuudesta, jonka tarkoituksena on toteuttaa säästöjä lääkekorvausten valtionosuudessa vanhustenhuollon sitovan hoitajamitoituksen rahoittamiseksi. Kyseiseen kokonaisuuteen kuuluu hallituksen esitysluonnos sekä kaksi asetusluonnosta. Toimenpidekokonaisuuteen kuuluu lääkevaihdon tehostaminen sekä apteekkitalouteen kohdistuvat yli 60 miljoonan euron leikkaukset.

Säästöjen toteutustapa lääketaksaa leikkaamalla vaarantaisi koko maan kattavan apteekkiverkoston. Pohjois-Suomen eli Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueella on paljon asukasluvultaan pieniä paikkakuntia, joiden ainoat apteekit ovat kokoluokaltaan pieniä. Esitetty taksaleikkaus muuttaisi apteekkiliiiketoiminnan kannattamattomaksi osassa apteekkeja, jolloin apteekkitoiminta jouduttaisiin todennäköisesti lakkauttamaan ko. paikkakunnalla. Tällaisia apteekkeja on Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueella 17 kpl (ks. taulukko). Tällainen muutos harventaisi apteekkiverkostoa radikaalisti ja moni paikkakunta jäisi kokonaan ilman terveyspalvelupistettä.

Apteekit korvaavat jo nyt monissa paikoissa terveydenhuollon palveluja olemalla matalan kynnyksen neuvontapisteitä kansalaisille. Apteekissa voi asioida ilman ajanvarausta ja ilman maksuja saaden terveydenhuollon ammattilaisen ohjausta ja hoitoa tukevaa neuvontaa. Apteekkiverkosto maaseudulla on keskeinen osa arjen palveluverkostoa. Sen merkitys on vain korostunut perusterveydenhuollon kriisin, työntekijäpulan ja pandemian aikana – apteekkien merkitys terveydenhuollon osana ja matalan kynnyksen lähipalveluna korostunee entisestään hyvinvointialueilla. Lääketaksaleikkaus pidentäisi kansalaisten asiointimatkoja Pohjois-Suomessa sadoiksi kilometreiksi, mikä on kohtuutonta ja samalla vaarantaisi koko maan kattavan, toimivan lääkehuollon sekä huoltovarmuuden.

Isommissa apteekeissa esitetty lääketaksaleikkaus johtaisi vääjäämättä liiketoiminnan sopeuttamiseen henkilöstökuluja karsimalla. Apteekin arjen kannalta muutos olisi kestävä: asiakkaita ei yksinkertaisesti ehdittäisi palvella, lääkeneuvontaa ei ehtisi antaa ja rationaalinen lääkehoito ja sen seuranta ei toteutuisi. Farmaseuttinen työ ja asiantuntemus jäisi näin hyödyntämättä. Apteekeissa tehtävä neuvontatyö säästää muualla terveydenhuollossa vuosittain noin miljardi euroa. Lisäksi apteekkien toteuttama koneellinen annosjakelu vapauttaa hoitajien työaika muualla terveydenhuollossa. Näiden hyvin toimivien järjestelmien

romuttaminen olisi hyvin lyhytnäköistä toimintaa säästöjä haettaessa ja kustannukset kertautuisivat myöhemmin muualla terveydenhuollossa.

Apteekit, joissa lääkemyynnin tulos jäisi alle 89 000 euroa vuodessa – HE-luonnos

89 000 euroa on apteekin minimitulos, joka sisältää apteekkarin palkan, ja joka apteekista tulisi vähintään saada (Apteekkien tilinpäätösanalyysi, Fimea)

Alle tämän tuloksen jäävä apteekki ei todennäköisesti saa pankeilta lainarahoitusta. Kannuste yrittäjyyteen poistuu -> kannattaako proviisorin enää siirtä apteekkariksi?

Maakunta	Apteekkien lukumäärä maakunnittain*	Apteekkien määrä, joissa lääkemyynnin vuositulo jäisi alle 89 000 euroa, jos STM:n esitys toteutuu	Apteekkien osuus, joissa lääkemyynnin vuositulo jäisi alle 89 000 euroa, jos STM:n esitys toteutuu
EteläKarjala	12	4	33 %
EteläPohjanmaa	26	2	8 %
EteläSavo	22	5	23 %
Kainuu	10	3	30 %
KantaHäme	20	5	25 %
KeskiPohjanmaa	9	4	44 %
KeskiSuomi	29	9	31 %
Kymenlaakso	23	4	17 %
Lappi	22	4	18 %
Pirkanmaa	47	14	30 %
Pohjanmaa	19	7	37 %
PohjoisKarjala	25	5	20 %
PohjoisPohjanmaa	44	10	23 %
PohjoisSavo	28	11	39 %
PäijätHäme	19	5	26 %
Satakunta	27	9	33 %
Uusimaa	109	43	39 %
VarsinaisSuomi ja Ahvenanmaa	50	16	32 %
Yhteensä	541	160	30 %

*Ne apteekit, joilla vuonna 2020 täysi tilikausi, eikä apteekkarinvaihdoksia.

Hallituksen esityksessä oli vedottu mahdollisuuteen muuttaa apteekki paremmalle liikepaikalle. Pohjois-Suomen pienillä paikkakunnilla tällaista mahdollisuutta ei yksinkertaisesti ole. Vastaava tilanne on apteekkien yhteydessä toimivien osakeyhtiöiden osalta: pienillä apteekkeilla muun kuin lääkemyynnin osuus liikevaihdosta on tyypillisesti vain noin 5-10 % ja osake-yhtiötä ei ole olemassakaan, koska sen toiminta olisi kannattamatonta jo pelkästään kirjanpitokulujen vuoksi. Tosiasia on, että pienten paikkakuntien apteekit elävät puhtaasti lääkemyynnistä ja sen kannattavuudesta. Koko maan kattava apteekiverkosto ja huoltovarmuus ei kestä hallituksen esityksen mukaista lääketaksaleikkausta.

Esitetty säästötavoite tulisi toteuttaa Apteekkariliiton lausunnon mukaisesti uudistamalla lääketaksaa ja apteekiveroa kokonaisuutena sekä sitomalla apteekivero myyntikatteeseen liikevaihdon sijaan. Tämä malli mahdollistaa alan kehittämisen hallitusti ja ei vaaranna koko maan kattavaa apteekiverkostoa. Säästöjä tulisi aktiivisesti hakea myös biologisten lääkkeiden lääkevaihdon kautta.

Ystävällisin terveisin,

Anu Töyräs
Puheenjohtaja
Pohjolan apteekkariyhdistys